Programmabegroting 2025

Recreatieschap Twente

Voorwoord

Met trots presenteren wij de begroting van 2025 voor het Recreatieschap Twente, een document dat onze visie en toewijding weerspiegelt om hoogwaardige recreatieve ervaringen te bieden aan onze bezoekers en de prachtige regio Twente te versterken.

Het afgelopen jaar was een mijlpaal voor ons, aangezien de visie van onze recreatieparken in 2024 is vastgesteld. Deze visie vormt het fundament waarop wij verder kunnen bouwen, en stelt ons in staat om nauwgezet te bepalen hoe en wanneer wij gaan investeren in onze drie recreatieparken. Ons ultieme doel blijft onveranderd: het bieden van onvergetelijke ervaringen aan onze gasten, waarbij natuur, cultuur en recreatie samenkomen.

Daarnaast hebben we in 2024 hard gewerkt aan de opwaardering van de Routenetwerken in Twente volgens de vastgestelde visie in 2023. De huidige routenetwerken zullen steeds doorontwikkeld moeten worden om de eigen inwoners en gasten te kunnen blijven bedienen. De transformatie moet overgaan naar belevenisnetwerken in combinatie met belevenisobjecten. Dit is een manier voor betere stimulering van de economie, verhogen van de belevingswaarde bij mensen en daarmee ook routenetwerken te ontwerpen voor een langere periode. Een ander belangrijk onderdeel is het classificeren van alle routenetwerken. Er zal een duidelijke sturing moeten komen op het enorme netwerk aan routes en paden en hierin de krenten-uit-de-pap te halen en deze in de etalage te laten zetten. Deze routestructuren zullen de lokkers moeten worden voor alle route gebonden zaken in ons gebied. Subliem niveau in beheer, doorontwikkeling en beleving. Daarmee vormen zij de kapstok voor de rest van alle routenetwerken.
Deze visie is essentieel voor het verbinden van onze prachtige landschappen en het stimuleren van actieve en gezonde levensstijlen onder onze bezoekers. In 2025 zetten we vol enthousiasme onze inspanningen voort om de Routenetwerken verder te verbeteren en uit te breiden, zodat nog meer mensen kunnen genieten van al het moois dat Twente te bieden heeft.

Het Recreatieschap Twente staat nu sterker dan ooit, met twee grote organisatieonderdelen: de recreatieparken en de Routenetwerken. We hebben hard gewerkt aan het efficiënter neerzetten van onze organisatie, met een heldere en overzichtelijke begroting als resultaat. Door te kiezen voor deze twee grote organisatieonderdelen kunnen we onze middelen effectiever inzetten en onze doelen gerichter nastreven.
Samen met onze partners, medewerkers en stakeholders kijken we vol vertrouwen uit naar een succesvol jaar 2025, waarin we onze ambities zullen realiseren en Twente op de kaart willen zetten als een topbestemming voor recreatie en ontspanning.

Bart-Jan Harmsen
Secretaris/Directeur Recreatieschap Twente

Inhoudsopgave

1. Financiële Samenvatting 4

2. Inleiding en leeswijzer 5

3. Beleidsbegroting 6
3.1 Programma Recreatieve Voorzieningen 6
3.2 Programma Vrije tijdseconomie 11
3.3 Totaal overzicht baten en lasten Recreatieschap Twente 15
3.4 Beleidsindicatoren BBV 15
3.5 Overzicht van de kosten van overhead 15
3.6 Overzicht algemene dekkingsmiddelen 15

4. Specificatie baten en lasten 16

5. Paragrafen 18
5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 18
5.2 Onderhoud kapitaalgoederen 23
5.3 Bedrijfsvoering 25
5.4 Financiering 27
5.5 Openbaarheidsparagraaf 29

6. Financiële begroting 31
6.1 Overzicht van baten en lasten 31
6.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 33
6.2.1 Overzicht van baten en lasten per taakveld 34
6.2.2 Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten 34
6.3 Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting 35
6.3.1 Geprognosticeerde balans 35
6.3.2 Berekening EMU-saldo 36
6.3.3 Verloopoverzicht voorzieningen 37
6.3.4 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 37
6.3.5 Investeringen 37

Bijlagen 38

Gemeentelijke bijdrage 2025 per taakveld 38

Lijst van figuren en tabellen

Figuur 1 Specificatie herkomst van de baten 16
Figuur 2 Specificatie besteding lasten 17

Tabel 1 Overzicht van baten en lasten en gemeentelijke bijdrage 2025 inclusief taakvelden 4
Tabel 2 Beleidsindicatoren 15
Tabel 3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen 15
Tabel 4 Overzicht beschikbare weerstandscapaciteit 19
Tabel 5 Samenvattend overzicht geïnventariseerde risico's. 20
Tabel 6 Ratio weerstandsvermogen 21
Tabel 7 Renterisiconorm 28
Tabel 8 Overzicht van baten en lasten 31
Tabel 9 Meerjarenbegroting 32
Tabel 10 Verloopoverzicht voorzieningen 37
Tabel 11 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 37
Tabel 12 Herinvesteringen 37

1. Financiële Samenvatting

Overzicht van baten en lasten 2025 en gemeentelijke bijdrage

Het overzicht van baten en lasten, de financiële uitgangs- en aandachtspunten bij de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 vormen samen het deel van de financiële programmabegroting. Onderstaand een samenvatting van het overzicht van baten en lasten inclusief taakvelden voor het jaar 2025.

Programma (bedragen in €)	Code	Taakveld	Baten	Lasten	Gem. bijdrage
Recreatieschap Twente	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.281.969	3.771.622	2.489.653
	3.1	Economische ontwikkeling	-	748.397	748.397
	0.5	Treasury	-	-	-
	0.4	Overhead	-	888.044	888.044
Totaal			**1.281.969**	**5.408.063**	**4.126.094**
Totaal saldo van baten en lasten			**1.281.969**	**5.408.063**	**4.126.094**
			-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen (gemeentelijke bijdrage)			**1.281.969**	**5.408.063**	**4.126.094**
Resultaat			**-**	**-**	**-**

Tabel 1 Overzicht van baten en lasten en gemeentelijke bijdrage 2025 inclusief taakvelden

Verklaring stijging bijdrage Recreatieschap Twente 2025 ten opzichte van 2025

Gemeentelijke bijdrage programmabegroting 2024 voor wijziging			**€**	**3.934.676**
Begrotingswijzigingen			€	-
Totale gemeentelijke bijdrage programmabegroting 2024 na wijziging			**€**	**3.934.676**
Gemeentelijke bijdrage programmabegroting 2025			**€**	**4.126.094**
Per saldo een stijging van de bijdrage 2025 t.o.v. 2024	**€**	**191.418**		
Specificatie stijging gemeentelijke bijdrage	**Stijging**		**Daling**	
Loon en salarissen:	**€**	**196.512**		
CAO 2024//2025	€	97.493		
Looncompensatie (5,3%)	€	99.019		
Prijscompensatie (1,9%)	**€**	**49.747**		
Rentelast lening			**€**	**58.331**
Stijging inzet SamenTwente	**€**	**3.490**		
Omslagrente			**€**	**-**
Verklaring totale stijging gemeentelijke bijdrage 2025	**€**	**191.418**		

2. Inleiding en leeswijzer

De programmabegroting
De programmabegroting omvat het geheel van taken en activiteiten van Recreatieschap Twente. Ze heeft een kader stellende functie: ze wijst gelden toe aan programma's en autoriseert de besteding van die gelden. Op deze wijze ondersteunt ze het bestuur bij de uitvoering van zijn controlerende en kader stellende taak en het budgetrecht.

Zowel de begroting als de jaarstukken zijn in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in de vier onderstaande onderdelen verdeeld:

Begroting		Jaarstukken	
Beleidsbegroting	1. Programmaplan	Jaarverslag	1. Programmaverantwoording
	2. Paragrafen		2. Paragrafen
Financiele begroting	3. Overzicht van baten en lasten en de toelichting		3. Programamrekening
	4. Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting		4. Balans

Leeswijzer
Deze leeswijzer maakt u wegwijs in de programmabegroting.

In de inleidende hoofdstukken 1 en 2 staat de samenvatting aangevuld met de inhoud en achtergronden van de programmabegroting. Vanaf hoofdstuk 3 treft u de beleidsbegroting aan. Vanaf hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in de financiële begroting.

Beleidsbegroting
De beleidsbegroting omvat programma's, samenhangende sub programma's en paragrafen. In de programma's en sub programma's wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten en de manier waarop Recreatieschap Twente die effecten wil realiseren. Dit gebeurt aan de hand van de, door BBV verplichte, drie W-vragen:
1. Wat willen we bereiken?
2. Waarmee/hoe gaan we dit doen?
3. Wat gaat het kosten (overzicht baten en lasten)?

De eerste vraag betreft het beoogde maatschappelijke effect, dat kan worden vertaald in één of meerdere algemene beleidsdoelstellingen. Dit wordt uitgewerkt in een programma. De tweede vraag gaat in op activiteiten in termen van de 'output-/outcome gegevens' die nodig zijn voor het bereiken van het beoogde maatschappelijke effect. Dit wordt beschreven in de sub programma's die bij het betreffende programma horen, of in het programma zelf als geen sub programma's aanwezig zijn. De derde vraag heeft betrekking op de baten en lasten die aan het programma, respectievelijk het sub programma, worden toegewezen om de gewenste effecten te bereiken.

De paragrafen van de programmabegroting geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten, vanuit een bepaald perspectief. Het gaat daarbij om onderwerpen die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van Recreatieschap Twente. Dit betreft weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, bedrijfsvoering, verbonden partijen, financiering en rechtmatigheid.

Financiële begroting
Door vaststelling van deze begroting wordt het bestuur geautoriseerd, tot het doen van uitgaven voor realisatie van de programma's.

3. Beleidsbegroting

3.1 Programma Recreatieve Voorzieningen

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	**Bestuur Recreatieschap Twente**
Programmamanager	**L. J. Harmsen**

Inleiding
De vrijetijdseconomie is belangrijk voor Twente, omdat het een significante bijdrage levert aan de lokale economie door middel van toeristische bestedingen, arbeidsplekken en inkomsten. Het ondersteunt ook het behoud en verbetering van de natuur en de recreatieve voorzieningen in de regio. Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden en -voorzieningen in Twente en daarmee bevordert Recreatieschap Twente recreatie en toerisme in de regio en is dus van wezenlijke belang voor de vrijetijdseconomie van Twente. Als recreatieschap Twente zetten wij ons dan ook in om een wezenlijke bijdrage te leveren aan het ‘Bruto Twents geluk’.

Dit zijn de twee organisatieonderdelen van Recreatieschap Twente:

1. Recreatieparken Twente
   Exploitatie en (natuur)beheer van de recreatieparken:
   - Het Hulsbeek
   - Het Rutbeek
   - Het Lageveld
2. Routenetwerken Twente
   Ontwikkeling, beheer en onderhoud van ca. 11.000 km routenetwerken met 153 ontvangstlocaties en informatielocaties:
   - Fietsnetwerk (2.500 km)
   - Wandelnetwerk (5.500 km)
   - Mountainbikenetwerk (1.000 km)
   - Paardrijnetwerk (1.500 km)
   - Autonetwerk (500 km)
   - Onderhoud van ruim 405 km recreatieve infrastructuur
3. Subsidieverlening aan Twente Marketing

Dit zijn de trends en ontwikkelingen in de recreatieve sector:
1. Duurzaamheid: er wordt steeds meer aandacht besteed aan het beschermen van de natuur en het verminderen van de impact op het milieu tijdens recreatieve activiteiten.
2. Outdoor-activiteiten: de populariteit van buitenrecreatie neemt toe, waaronder wandelen, fietsen, kamperen en watersport.
3. Gezondheid en welzijn: recreatie wordt steeds meer gezien als een middel om de gezondheid en het welzijn te bevorderen.
4. Oproep om meer lokaal te reizen: er is een groeiende vraag naar ervaringen dicht bij huis en het ondersteunen van lokale gemeenschappen.
5. Geëvolueerde vakantie-ervaringen: mensen zoeken naar unieke en authentieke vakantie-ervaringen en vermijden massatoerisme.
6. Toerisme op maat: er is een stijgende vraag naar op maat gemaakte en gepersonaliseerde recreatie- en toerisme-ervaringen.

Speerpunten

Dit zijn onze speerpunten voor het begrotingsjaar 2025:
1. Het werken aan en verankeren van de vastgestelde visie Routenetwerken Twente, met tot doel het doorvoeren van toekomstbestendige routenetwerken;

2. Het implementeren en integreren van de vastgestelde visie voor de drie Twentse recreatieparken;
3. Een continue verbetering van de recreatieparken, met als doel om de investeringen af te stemmen op veranderende omstandigheden en de realisatie van de visies te waarborgen;
4. Nieuwe websites verder uitbouwen voor onze gasten en de zakelijke klant, B2C & B2B. Dit i.s.m. Twente Marketing;
5. Duidelijke positionering van het Recreatieschap Twente met de twee organisatieonderdelen, de Twentse Recreatieparken en de Routenetwerken Twente.

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Visie Recreatieparken Twente, ambitieniveau 'Uitstekende basis'.	Bestuur Recreatieschap Twente	8 februari 2024
Visie Routenetwerken Twente	Bestuur Recreatieschap Twente	7 december 2022
KplusV: onderzoek inzake de toekomst van de recreatieparken Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld. Parken worden door Regio Twente geëxploiteerd (d.w.z. geen overdracht naar de markt) met daarbij een scherpe financiële taakstelling.	Algemeen bestuur	12 november 2014
Adviezen visitatiecommissie Regioraad	Algemeen bestuur	3 juli 2013
Rendementsverbetering recreatieparken Regio Twente	Dagelijks bestuur	1 december 2011

Recreatieve voorzieningen

Wat willen we bereiken?

1. laagdrempelige en aantrekkelijke recreatieparken aanbieden voor de onze eigen Tukkers en toeristen die Twente bezoeken. Drie prachtige recreatieparken waar de Twentse inwoner van geniet en trots op kan zijn. Van en voor de Tukker.
2. Stimuleren van een veilig en zo intensief mogelijk gebruik van de recreatieve routenetwerken, te weten de wandel-, fiets-, auto-, paardrij- en MTB-netwerken, alsmede de ontvangstlocaties en recreatieve fietspaden.

Hoe gaan we dit doen?

De Twente Recreatieparken

Gastvrijheid
Het Recreatieschap Twente heeft als doel om een warm welkom te bieden aan iedereen die de recreatieparken bezoekt. Of je nu een lokale inwoner bent of van verder wegkomt, ongeacht je achtergrond of inkomen, deze parken zijn vrij toegankelijk voor iedereen. Hierdoor worden de parken niet alleen plekken van ontspanning en vermaak, maar ook van inclusie en saamhorigheid. In een wereld waar de drukte van het dagelijks leven soms

overweldigend kan zijn, bieden deze parken een welkome ontsnapping en ontspanning. Of je nu wilt wandelen, fietsen, picknicken, of gewoon wilt genieten van de natuur, de parken zijn een plek waar Tukkers en bezoekers van buiten de regio zich kunnen verbinden met de prachtige omgeving van Twente.

Toegankelijkheid
Alle parken zijn gemakkelijk en vrij toegankelijk voor een breed publiek, ongeacht hun portemonnee en inclusief voorzieningen voor mindervaliden. De parken zijn ontworpen om bezoekers van alle leeftijden en achtergronden aan te spreken.

Duurzaamheid
Duurzaamheid staat bij de recreatieparken centraal. Er wordt gestreefd naar een ecologisch verantwoorde benadering waarbij zorg voor de natuur en duurzaam beheer hoog in het vaandel staan. Dit omvat onder andere het gebruik van groene energie, elektrificatie van het machinepark en het behoud van de lokale biodiversiteit. Tegelijkertijd zijn de parken bedoeld voor recreatie, vertier, ontspanning en vermaak. Op alle parken worden ook festivals/ evenementen georganiseerd, zodat zowel de inwoners van Twente als toeristen hier kunnen genieten, ontspannen en zo nu en dan een feestje kunnen vieren te midden van deze natuurlijke schoonheid. Het welzijn van de bezoekers staat voorop, maar tegelijkertijd wordt er bij het beheer en onderhoud naar gestreefd om zoveel mogelijk rekening te houden met de natuurlijke omgeving. Zodat iedereen nu, maar ook in de toekomst, kan genieten van een groene en plezierige omgeving.

Veiligheid
Binnen de parken worden de hoogste normen op het gebied van veiligheid gesteld. Veiligheid is belangrijk in het parkbeheer. O.a. door te zorgen voor goede veilige paden en faciliteiten, duidelijke bewegwijzering om gasten gemakkelijk door het park te leiden, en huisregels om ervoor te zorgen dat iedereen zich op zijn gemak voelt tijdens hun verblijf.

Faciliteiten en Voorzieningen
Basisvoorzieningen zoals toiletten, speelplaatsen, en BBQ-plaatsen zijn van hoge kwaliteit en goed onderhouden. Horecagelegenheden bieden diverse producten aan en er zijn voldoende zit- en rustplekken.

Netheid
Wat betreft netheid is het doel een parkomgeving die altijd fris en opgeruimd is. Dit betekent dat er regelmatig grondige schoonmaakrondes uitgevoerd worden om zwerfvuil te verwijderen en dat alle voorzieningen, zoals bijvoorbeeld de toiletgebouwen, in uitstekende staat verkeren. Gasten worden aangemoedigd om verantwoordelijk met hun afval om te gaan en gebruik te maken van de aanwezige vuilnisbakken. Om zo een veilige en schone omgeving te creëren waarin bezoekers met volle teugen van hun tijd bij de parken kunnen genieten.

Routenetwerken Twente

DRIE WAARDEN CENTRAAL
Willen we de ambities en doelstellingen waarmaken, dan mag een route nooit ‘zomaar een route zijn’, maar moeten in elke route die we ontwerpen drie waarden terugkomen:
• beleving
• gezondheid en welzijn (vitaliteit)
• economische waarde.
Waarbij (de belofte van) beleving de trigger is om in beweging te komen en geld uit te geven.

'Routenetwerken Twente zorgt dat alle onderdelen van een route, inclusief dorpen, beken, gebouwen, objecten, bewegwijzering, informatiepanelen en de paden zelf een ervaring opleveren. Het geheel van die ervaringen is veel meer dan de som der delen. Zo maken we van elk routenetwerk een belevenisnetwerk.'

VAN ROUTENETWERK NAAR BELEVINGSNETWERK
Een routenetwerk voldoet pas aan onze kwaliteitseisen als we kunnen spreken van een belevingsnetwerk. Het realiseren daarvan vraagt een grote inspanning.

Het gaat niet alleen om een route van A naar B; het gaat ook om hóe die route is aangelegd. Kaarsrecht of slingerend. Hellend of vlak. Omzoomd door struiken en bomen of vrij, in de open ruimte. Het gaat ook om de ondergrond. Gemak is prettig, maar je weet pas wat een es is als jouw pad ook een beek kruist. En een beekdal ervaar je pas echt als je af en toe wegzakt in de natte bodem. Het gaat ook om de informatiepanelen, die overal in Nederland hetzelfde zijn, behalve in Twente, waardoor je even stilstaat en glimlacht voordat je je weg vervolgt.

DRIE HOOFDDOELEN
We hebben de droom en waarden van Routenetwerken Twente verwoord in drie hoofddoelen:
• Optimalisering van de beleving.
• Vergroting gezondheid en welzijn van mensen en leefbaarheid in de kernen.
• Stimuleren van de vrijetijdseconomie.
Deze doelstellingen zijn steeds het vertrekpunt, zowel bij het beheren en promoten van de bestaande routenetwerken als bij de doorontwikkeling én de toevoeging/integratie van nieuwe projecten.

Routenetwerken Twente streeft naar ultieme beleving van landschap, cultuur en natuur, stimulering van de economie en bevordering van de gezondheid en het welzijn van mensen.

Om de droom en doelstellingen van Routenetwerken Twente te realiseren, is een heldere koers nodig, draagvlak bij alle betrokkenen, structurele financiering en bundeling van krachten. In feite vraagt dit om een nieuw werkmodel.

DE LAT HOOG!
Welke ambities passen daarbij?

- Kwalitatief en innovatief de beste basisinfrastructuur van Nederland.
- Professionele bezetting voor shared service beleids- en uitvoeringstaken.
- Participatiemodel volledig integreren in gehele bedrijfsvoering.
- Uniformiteit in alle fysieke middelen voor alle overheden en organisaties.
- Classificaties en kwaliteitsnormen volledig toepassen op de routenetwerken.
- Digitaal uitmuntende portal en innovatie op dit gebied.
- Centrale en sturende aanjager voor alles rondom routegebonden middelen.

Wat gaat het kosten?

Recreatieve Voorzieningen (bedragen in €)	Baten	Lasten	Saldo
Het Hulsbeek	563.882	719.247	155.365
Het Rutbeek	404.401	653.225	248.824
Het Lageveld	160.909	309.788	148.879
Routenetwerken	104.316	1.819.288	1.714.972
Beleid en strategie	48.460	270.073	221.613
PIOFJACH-overhead	0	677.940	677.940
Ondersteuning en leiding	0	210.104	210.104
Totaal (gemeentelijke bijdrage)	**1.281.969**	**4.659.667**	**3.377.698**

Taakstelling

In het saldo van Recreatieve Voorzieningen is een nog resterende taakstelling verwerkt van afgerond € 48.000. In 2021 is de begroting van Recreatieve Voorzieningen verder geactualiseerd aan zowel de lasten als de baten kant met raming van aanvullingen op het gebied van erfpacht- en parkeerinkomsten. Met de aanvullende baten op het gebied van parkeerinkomsten is vanaf 2021 de resterende taakstelling van € 237.000 verlaagd met € 80.000 naar een nog in te vullen taakstelling van bijna € 157.000 structureel. In de begroting 2024 werden de functies van parkmanager Lageveld en directeur Recreatieschap geïntegreerd waardoor de loonsom van parkmanager komt te vervallen en wordt gebruikt om de taakstelling structureel te verlagen naar circa € 57.000. Samenwerking met een derde partij bij het Lageveld levert een besparing op van € 9.000 waardoor de taakstelling kan worden verlaagd naar € 48.000. In 2013 heeft de Provincie Overijssel de jaarlijkse onderhoudsbijdrage afgekocht. Deze afkoopsom is gereserveerd. In verband met het vervallen van de jaarlijkse bijdrage moest Recreatieve Voorzieningen initieel totaal € 603.885 bezuinigen. De afspraak met het bestuur is dat voor zover deze taakstelling niet wordt gerealiseerd, deze onttrokken wordt aan de hiervoor ingestelde reserve Provinciale bijdrage. Maatregelen om te komen tot structurele invulling van de taakstelling worden komende tijd verder uitgewerkt.

3.2 Programma Vrije tijdseconomie

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Bestuur Recreatieschap Twente
Programmamanager	L. J. Harmsen

Inleiding
Als het om vrijetijdseconomie gaat is Twente Marketing de partij die zich bezighoudt met de destinatieontwikkeling en promotie van Twente.
Het 'Perspectief Vrijetijdseconomie Twente 2030', dat tot stand is gekomen met input van vele ondernemers, ambtenaren en bestuurders, cultuur- en natuurpartijen, leden van de (Young) Twente Board en andere belanghebbenden, vormt de basis voor de activiteiten van Twente Marketing.

Speerpunten
- Twente een natuurlijke magneet (leef & vestigingsklimaat)
- Twente een plek waar je onderdeel van wilt zijn (Talent)
- Het echte geheim van Twent: Tukkers (Tukkertrots)
- Van VTE naar Vrij zijn economie (veerkrachtige en wendbare sector)

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Perspectief Vrijetijdseconomie Twente 2030	Bestuur Recreatieschap Twente	1 september 2022
Programma Gastvrij Overijssel 2020-2023	Gastvrij Overijssel	1 maart 2016

Wat willen we bereiken?
In 2023 bouwde Twente Marketing op alle vier de lijnen aan het fundament. In 2024 verstevigen zij het fundament en houden zij de winkel open tijdens de verbouwing. Voeren zij 'Vrij zijn in Twente' verder door in hun uitingen. Verdiepen zij de ontsluiting van de geschiedenis door de verhaallijnen Tubanti en Textiel & IJzeren Eeuw, waardoor het Tukkerschap wortels krijgt. Verdiepen zij de samenwerking met de Twente (Development) Board en andere sectoren om expertise van buiten de sector naar de stakeholders te brengen. Bovendien anticiperen zij op de mogelijke invloed van een minder zonnig voorjaar en de regenachtige maand juli, alsook het onstuimige weer en de intense hitte in Europa, op het vakantiegedrag van de Nederlander in 2024. Zij passen hun (online) campagnes hierop aan, zodat Twente op de juiste momenten top of mind is. Kortom het motto van 2024 is 'Verstevigen en uitbouwen' daarbij blijft Twente Marketing inzetten op hun sterke onlinekanalen (website, social media).

Hoe gaan we dit doen?
Twente Marketing werkt, aan de hand van het Perspectief Vrijetijdseconomie Twente 2030 aan de bestemmingsontwikkeling van Twente.
Hiervoor maken zij gebruik van de diensten van MarketingOost. Het team van Twente Marketing zorgt dat de diensten van MarketingOost goed aangesloten zijn bij de behoeften van de Twentse stakeholders. En zorgt anderzijds dat de kennis en expertise van de diensten ingezet worden bij ondernemers, gemeenten en andere samenwerkingspartners.
Daarnaast pakt Twente Marketing de rol van adviseur en soms ook uitvoerder/projectcoördinator ten aanzien destinatieontwikkeling en de positionering van Twente.

Zij zijn aanjager en verbinder, geven gevraagd en ongevraagd advies met als doel de ambities geformuleerd in het Perspectief 2030 te realiseren.

De activiteiten van Twente Marketing in 2024

Stakeholdermanagement

Een breed draagvlak creëren, zorgen dat een brede groep stakeholders in Twente betrokken is/en zich betrokken voelt bij de realisatie van de Twentse ambitie, is van essentieel belang.

Strategie, onderzoek en innovatie

De afdeling Strategie, Onderzoek en Innovatie ontvangt jaarlijks een bijdrage van Twente voor haar activiteiten. Doordat zowel provincie als gemeenten/regio's gezamenlijk het data-programma financieren, kunnen veel werkzaamheden overkoepelend worden opgepakt en ingezet worden voor ondernemers, overheden en andere organisaties Overijssel-breed.

Destinatieontwikkeling

Om tot de oplossingen te komen van de vragen van nu, is een integrale benadering van belang. De vrijetijdseconomie moet daarom bewust de vraagstukken waar Twente nu voor staat op het vizier te hebben, beseffen dat zij onderdeel is van een groter geheel en de samenwerking zoeken met andere sectoren. Zo gaat de vrijetijdseconomie bijdragen aan een florerende toekomst van Twente en het stijgen van het Bruto Twents Geluk.
Om de positionering van Twente kracht bij te zetten en de ontwikkeling van het aanbod richting te geven, is er gekozen voor 2 iconische verhaallijnen:

- Tubanti
- Textiel en de IJzeren eeuw

Branding

Vrij zijn is niet alleen de kern van de veranderingen die Twente door wil maken naar 2030 op het gebied van leiderschap, organisatie, nieuwe businessmodellen en producten. Het is vooral ook de nieuwe aantrekkingskracht en het magnetisme van Twente als merk maakt. Vrij zijn is de hart en ziel van Tukkers. Wij worden, erkend en herkend, de plek waar je als bewoner, ondernemer en bezoekers vrijer bent dan waar ook. Door zo sterk vanuit de identiteit aan het merk te bouwen wordt de positionering niet alleen een toeristisch profiel, maar heeft het ook een grote positieve impact op het aantrekken van talent, het versterken van het vestigingsklimaat en het bevorderen van initiatieven die helpen bij een betere leefomgeving. Vrij zijn wordt het fundament voor een Twente dat staat voor innovatie, vitaliteit en vernieuwing. Dit betekent ook dat er een aantal fundamentele verschuivingen zijn in de vermarkting van het merk Twente.

Totaaloverzicht KPI's basisplan

Stakeholdermanagement	
	Activiteit
Overheid	De gebiedsmanager informeert zowel de VTE-ambtenaren als de portefeuillehouders over relevante ontwikkelingen en de voortgang
	De eindrapportage 2023 incl. accountantverklaring wordt uiterlijk 30 april ingediend bij het Recreatieschap Twente
	Op 30 september dient Twente Marketing de tussenrapportage 2024 en het investerings- en actieplan 2025 in bij het Recreatieschap Twente
Ondernemers	Elk kwartaal wordt Gastvrij Twente meegenomen in de activiteiten van Twente Marketing, waarbij zaken worden getoetst en advies wordt ingewonnen
	De gebiedsadviseurs bezoeken wekelijks ondernemers
	De eindrapportage 2022 wordt voorgelegd aan Gastvrij Twente alvorens deze wordt ingediend
	In samenwerking met ondernemers uit de vrijetijdseconomie en ROC Twente wordt onderzocht of het organiseren van een open bedrijven dag van toegevoegde waarde is
	De tussenrapportage 2023 en het investerings-en actieplan 2024 wordt getoetst bij Gastvrij Twente
Stadspromoties/TTI's	De gebiedsadviseur heeft minimaal 1 keer per kwartaal afstemming met de stadspromotie / TTI's
	Twee keer per jaar vindt er een regionaal overleg plaats tussen de stadspromoties / TTI's en Twente Marketing
Overige stakeholders	Met regelmaat is er overleg tussen de gebiedsmanager en de Twente Development Board met als doel een vrijetijdseconomie inclusieve benadering te bewerkstelligen t.a.v. de (gebieds)ontwikkeling Twente
	De gebiedsmanager neemt actief deel aan activiteiten van Ondernemend Twente met als doel de samenwerking met andere sectoren te bevorderen
	Twee maandelijks is er overleg tussen Routenetwerken Twente en Twente Marketing
Algemeen	Maandelijks stuurt Twente Marketing een nieuwsbrief naar alle stakeholders
	Twente Marketing organiseert twee keer per jaar een bijeenkomst voor al haar stakeholders
	Zes keer per jaar verstuurd Congresregio Twente een nieuwsupdate naar alle stakeholders

Strategie Onderzoek en Innovatie	
	Activiteit
Cross KPI	Op basis van de gestelde KPI op welke indicatoren de vrijetijdseconomie een verschil kan maken ten aanzien van het Bruto Twents Geluk wordt een nulmeting gedaan.
	De jaarlijkse effectmeting van VisitOost wordt ingezet om een nulmeting te doen op basis waarvan de KPI voor bezoekers vrijer kan worden vastgesteld
Kennis delen	Er wordt een nulmeting gedaan naar het aantal bezoekers van de focusdoelgroepen avontuur- stijl- en inzichtzoeker in Twente zodat we in de toekomst kunnen meten of deze focusdoelgroepen ook groeien.
	Twente Marketing/MarketingOost organiseert 2 kennissessies
	Beschikbare, voor de vrijetijdseconomie relevante, onderzoeken en inspiratie delen
	Opleveren jaarlijkse regiomonitor
	Doorontwikkeling en aanjagen gebruik van de kansenkaart Overijssel
	Doorontwikkeling KennisplatformOost
Subsidieloket	Ondersteunen van stakeholders bij mogelijkheden subsidieaanvragen
Destinatieontwikkeling	
	Activiteit
Aanbodontwikkeling	Twente Marketing deelt op de B2B website ontwikkelingen, inspiratie, kennis en co-creatie mogelijkheden met de stakeholders
	Twente Marketing onderzoekt de interesse van internationale samenwerkingspartners om de verhaallijnen Textiel&IJzeren Eeuw & Tubanti samen te ontsluiten, waardoor een Interreg subsidie aangevraagd kan worden
	Twente Marketing is betrokken bij de ontwikkeling van 2 nieuwe aanbodconcepten die aansprekend zijn voor de focusdoelgroepen.
	In samenwerking met Arriva onderzoekt Twente Marketing de mogelijkheden van het bevorderen van het gebruik van schoonvervoer door bezoekers door middel van een toeristenpas
	Twente Marketing levert een plan van aanpak op, ter bevordering van een duurzame vrijetijdseconomie. Het plan wordt getoetst bij Gastvrij Twente.

Branding	
Positionering	Twente Marketing voert campagne om de positionering #VRIJZIJNINTWENTE te versterken.
	Er worden 10 content items (artikelen/video's) opgeleverd die het vrij zijn van gevoel laden
Campagnes	Met onlinecampagnes wordt het engagement (betrokkenheid van mensen) op de bestaande social mediakanalen in stand gehouden
	Twente Marketing voert campagne om het vroegboeken in de periode januari – februari aan te jagen
	Twente Marketing voert campagne in juli-augustus om lastminute campagne aan te jagen
	5 % groei van het aantal websitebezoekers in periode 1 (1 januari- 31 augustus 2024) ten opzichte van dezelfde periode in de 3 voorgaande jaren.
	5 % aantal groei in leads naar ondernemers (overnachting -en recreatief aanbod) in dezelfde periode in de 3 voorgaande jaren.
	Het aantal bezoekers op visittwente.nl onder inwoners van Twente groeit met 3%
	Maandelijks verstuurt Twente Marketing een consumenten nieuwsbrief
	Twente Marketing verzorgt de content in de vervoersmiddelen van Arriva, ter bevordering van het ontsluiten van het vrijetijdsaanbod en het groeiende besef van de schoonheid van Twente
	We voeren online campagnes van april-juni en september-oktober om de zakelijke bezoeker naar Twente te trekken en Twente als zakelijke bestemming sterker te positioneren
	Het aantal aanvragen bij Congresregio Twente t.b.v. een zakelijk event groeit met 25% t.o.v. het gemiddelde van voorgaande jaren
Overig	Typisch Twente, de Lekker Eten Gids en de Proefkaart worden voor de Pasen 2024 gedistribueerd.
	In 2024 verspreid Twente Marketing 4 persberichten waarin het belang van de vrijetijdseconomie voor Twente wordt onderstreept en hierdoor de positie van de sector breder wordt gedragen
	Congres Twente neemt deel aan de Event Summit. De vakbeurs voor zakelijk toerisme

Wat gaat het kosten?

Vrije Tijdseconomie (bedragen in €) 2025	Baten	Lasten	Saldo
Vrije Tijdseconomie (subsidie Marketing Oost)	0	748.397	748.397
Gemeentelijke bijdrage	**0**	**748.397**	**748.397**

De subsidie is gebaseerd op besluitvorming in de vergadering van het algemeen bestuur van Regio Twente op 27 september 2017. Hierbij is besloten tot een subsidie van € 1,- per inwoner welke zal worden geïndexeerd met het toe te passen percentage prijscompensatie voor verbonden partijen, zoals afgegeven door de Twentse gemeenten. Door het jaarlijks toepassen van de indexatie met ingang van het begrotingsjaar 2023 zal de subsidie per inwoner naar verwachting jaarlijks stijgen.

3.3 Totaal overzicht baten en lasten Recreatieschap Twente

Bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatieschap Twente 2025	Baten	Lasten	Saldo
Recreatieve voorzieningen	1.281.969	4.659.667	3.377.698
Vrije Tijdseconomie (subsidie Marketing Oost)	0	748.397	748.397
Mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	**1.281.969**	**5.408.063**	**4.126.094**

3.4 Beleidsindicatoren BBV

Hieronder treft u een overzicht aan van de verplichte beleidsindicatoren.

Indicator			Score
Naam indicator	Jaar	Eenheid	
Formatie	2025	FTE per 1.000 inwoners	0,02
Bezetting	2024	FTE per 1.000 inwoners	0,03
Apparaatskosten	2025	Kosten per inwoner	€ 3,82
Externe inhuur	2025	Kosten als % van totale loonsom plus kosten inhuur externen	4,7%
Overhead	2025	% van totale lasten	16,4%

Tabel 2 Beleidsindicatoren

3.5 Overzicht van de kosten van overhead

Het is wettelijke voorgeschreven dat de overhead apart wordt gepresenteerd. Deze wordt inzichtelijk gemaakt door deze centraal te begroten op taakveld 0.4. Overhead bevat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Wij onderscheiden in de overhead twee categorieën:

1. Generieke overhead. Dit is de indirecte overhead. Met andere woorden, alle kosten van de ondersteunende taken binnen de zogenaamde PIOFJACH-functies.
2. Specifieke overhead. Dit is de directe overhead. Met andere woorden, dit is de programmaoverhead en betreft alle kosten van leidinggevende en ondersteunende functies die binnen de programma's zijn georganiseerd.

Omschrijving (bedragen in €)	Baten	Lasten	Saldo
Generieke overhead (PIOFJACH overhead)	-	677.940	677.940
Specifieke overhead (Programma overhead)	-	210.104	210.104
Totaal	**-**	**888.044**	**888.044**

3.6 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Onderstaand geven we inzicht in de algemene dekkingsmiddelen (gesaldeerd: lasten en baten).

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen in €) 2025	Saldo
Gemeentelijke bijdrage	4.126.094
Treasury	-
Totaal	**4.126.094**

Tabel 3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

4. Specificatie baten en lasten

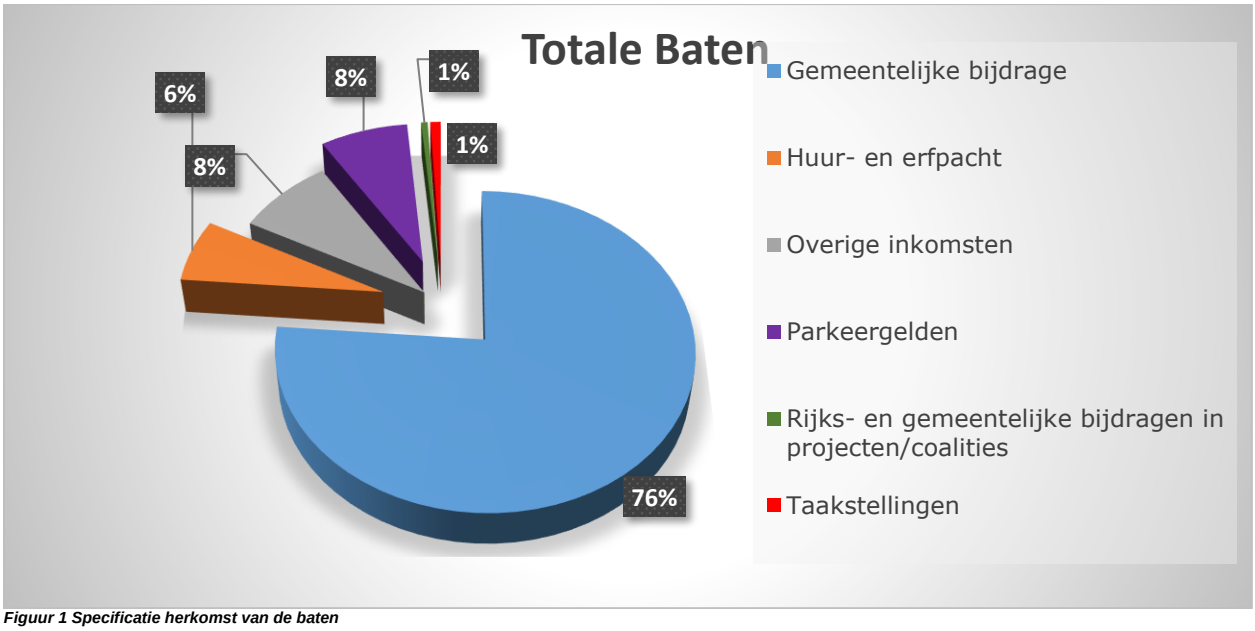

Figuur 1 Specificatie herkomst van de baten

Baten (waar komen de inkomsten vandaan)	Bedrag (in €)	%
Gemeentelijke bijdrage	4.126.094	76,3%
Huur- en erfpacht	348.517	6,4%
Overige inkomsten	448.425	8,3%
Parkeergelden	406.567	7,5%
Rijks- en gemeentelijke bijdragen in projecten/coalities	30.000	0,6%
Taakstellingen	48.460	0,9%
Eindtotaal	**5.408.063**	**100,0%**

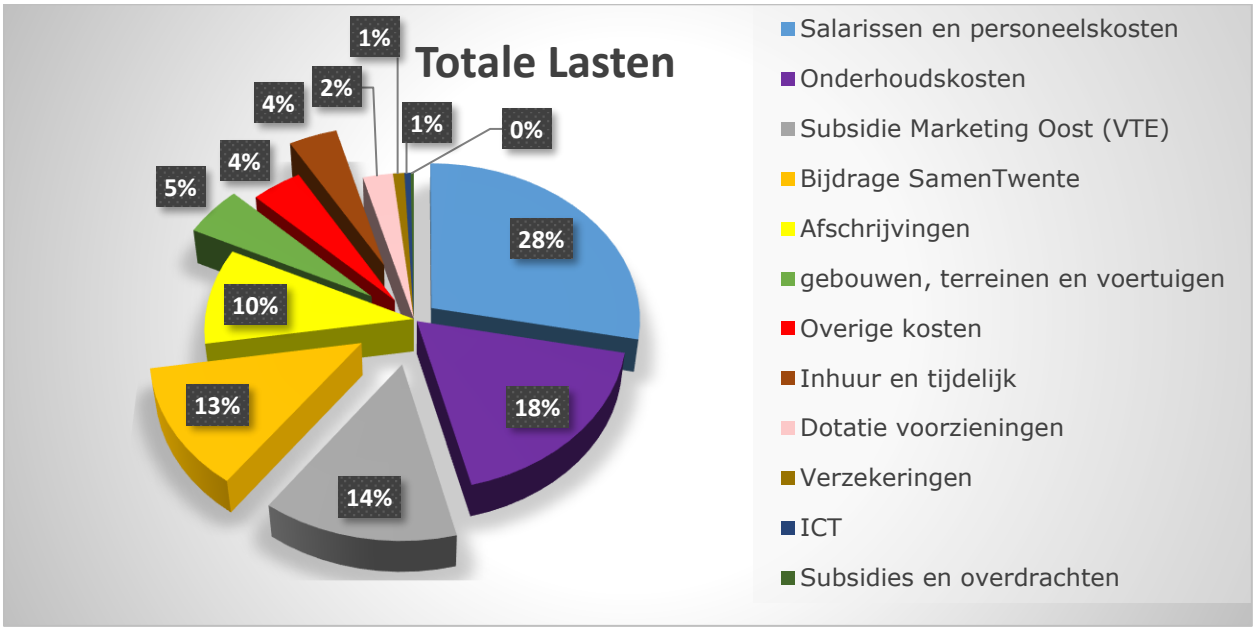

Figuur 2 Specificatie besteding lasten

Lasten (waar wordt er geld aan uitgegeven)	Bedrag (in €)	%
Salarissen en personeelskosten	1.525.048	28,2%
Onderhoudskosten	968.128	17,9%
Subsidie Marketing Oost (VTE)	749.397	13,9%
Bijdrage SamenTwente	677.940	12,5%
Afschrijvingen	531.715	9,8%
gebouwen, terreinen en voertuigen	276.009	5,1%
Overige kosten	230.569	4,3%
Inhuur en tijdelijk	222.451	4,1%
Dotatie voorzieningen	134.229	2,5%
Verzekeringen	50.741	0,9%
ICT	28.055	0,5%
Subsidies en overdrachten	13.781	0,3%
Eindtotaal	**5.408.063**	**100,0%**

5. Paragrafen

De programmabegroting bevat de volgende paragrafen:
1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Onderhoud kapitaalgoederen
3. Bedrijfsvoering
4. Financiering
5. Openbaarheidsparagraaf

Het bestuur stelt voor het begrotingsjaar 2025 kaders vast om zijn controlerende kader stellende taak en het budgetrecht uit te kunnen voeren. Deze paragrafen vormen gezamenlijk dat instrument. Ze geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting vanuit een bepaald perspectief. Het gaat hierbij om onderdelen die betrekking hebben op de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Deze aspecten kunnen grote financiële gevolgen hebben en daardoor de realisatie van de programma's beïnvloeden.

5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Kader risicomanagement
De wetgeving en het beleid van Recreatieschap Twente voor het weerstandsvermogen zijn vastgelegd in:
- Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV art. 9, 11 en 26);
- De financiële verordening Recreatieschap Twente;
- De "Nota van risicomanagement tot reserves en voorzieningen".

Weerstandsvermogen

Berekening ratio weerstandsvermogen
Om het weerstandsvermogen te berekenen, dient de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet te worden tegen de benodigde weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit (A)
De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt afgerond € 0,15 mln. en bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. Bij veel overheidsorganisaties is sprake van 'beklemde' bestemmingsreserves. Deze worden gecorrigeerd op de weerstandscapaciteit. Als 'beklemde' reserves niet als beschikbare weerstandscapaciteit worden gezien is dit van invloed op de weerstandsratio. Bij Recreatieschap Twente zijn enkele bestemmingsreserves als 'beklemd' geoormerkt. Deze bestemmingsreserves worden niet meegenomen in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Hieronder treft u overzicht van alle reserves en wordt inzichtelijk gemaakt welke reserves onderdeel vormen van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Omschrijving	Saldo per 31-12-2023	Maakt onderdeel uit van weerstandscapaciteit
Algemene Reserve	79	Ja
Reserve Recreatieparken / Fietspaden	84	Ja
Totaal Algemene Reserves	**163**	
Provinciale reserve recreatieve voorzieningen	545	Nee. Beklemd
Totaal reserves m.b.t. taakstelling	**545**	
RV Reserve Recr. parken / Fietsp. (kl toilet RB)	13	Nee. Beklemd
RV Reserve Recr. parken / Fietspaden (kl loods LV)	34	
Reserve werkplaats HB	43	
Totaal reserves kapitaallasten	**90**	
Totaal reserves	**798**	

Tabel 4 Overzicht beschikbare weerstandscapaciteit

Samengevat komt het totaal aan beschikbare weerstandscapaciteit (niet zijnde beklemd) neer op:

Recreatieschap Twente (bedragen in €)	Weerstandscapaciteit
Egalisatie reserves (niet zijnde beklemd)	163.159
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**163.159**

Benodigde weerstandscapaciteit (B)

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt afgerond in totaal € 163.000 en wordt bepaald door het inventariseren van risico's. Hieronder treft u een specificatie van de door Recreatieschap Twente geïnventariseerde risico's inclusief kans bepaling en financieel gevolg (impact). De kans impact analyse geldt conform de "Nota van risicomanagement tot reserves en voorzieningen" niet voor investeringen.

	Risico analyse RV			
Nr.	Dreiging	Kans	Impact	Risico waarde
	Personeel:			
1	-Het risico dat meer kosten worden gemaakt door inhuur van (gespecialiseerde) bedrijven i.p.v. vrijwilligers	Zeer waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000	€ 67.500
2	-Inhuren medewerk(st)ers bij wegvallen/vertrek personeel (door krappe arbeidsmarkt)	Is wel eens voorgekomen	€ 25.000 <> € 50.000	€ -
3	-Inhuren medewerk(st)ers bij tijdelijke arbeidsongeschiktheid (ziekte/ongeval)	Is wel eens voorgekomen	€ 25.000 <> € 50.000	€ -
	Tegenvallende inkomsten:			**67.500**
4	-Het risico op verminderde inkomsten door derving erfpacht- exploitatierechten (huren)	Zeer onwaarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000	€ -
5	-Het risico op verminderde inkomsten uit evenementen	Waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000	€ 52.500
6	-Het risico op verminderde inkomsten uit parkeergelden agv weer	Onwaarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000	€ -
7	-Het risico op verminderde inkomsten uit parkeergelden waterziektes	Is wel eens voorgekomen	€ 25.000 <> € 50.000	€ -
	Calamiteiten onvoorziene omstandigheden:			**52.500**
8	-Het risico op stormschade/brand houtopstand recreatieparken	Is wel eens voorgekomen	€ 25.000 <> € 50.000	€ -
9	-Het risico op hogere verzekeringspremies (door schades)	Zeer waarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000	€ 33.750
10	-Het risico op vandalisme	Waarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000	€ 26.250
11	-Kosten i.v.m. schadebetalingen	Waarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000	€ 26.250
				86.250
			Totaal omvang risico's	**206.250**

Tabel 5 Samenvattend overzicht geïnventariseerde risico's.

Samenvattend overzicht beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit:

	Risicowaarde (Kans X Impact)	Verwacht saldo per begin 2025	Ratio
Recreatieschap Twente	163.159	206.250	0,8
Totaal	**163.159**	**206.250**	**0,8**

Tabel 6 Ratio weerstandsvermogen

De ratio bevindt zich hiermee onder de door het bestuur vastgestelde gewenste norm van 1,0 maar wel binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,0. Aangezien de ratio onder de norm zit betekent het dat positieve saldi in de jaarrekeningen dienen te worden toegevoegd aan het eigen vermogen totdat de afgesproken norm is bereikt

Financiële Kengetallen
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing ook een set aan verplichte financiële kengetallen wordt opgenomen.

Solvabiliteit
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Recreatieschap Twente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht baten en lasten. Met het kengetal solvabiliteit wordt beoordeeld in hoeverre het bezit op de linkerzijde van de balans schuldenvrij is.

Financiële kengetallen	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Solvabiliteitsratio	17%	17%	18%	17%

Een veilige marge van de solvabiliteit is volgens de signaleringswaarden een percentage tussen 20% - 50%. Recreatieschap Twente kent derhalve dan ook een marge welke iets lager is dan de ondergrens.

Netto schuldquote
Dit ratio weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Recreatieschap Twente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een laag percentage is veelal gunstig. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald wordt dit kengetal zowel berekend inclusief (gecorrigeerd) als exclusief de doorgeleende gelden. Samen met de solvabiliteitsratio is de netto schuldquote het meest bepalend voor de financiële gezondheid.

Financiële kengetallen	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Netto schuldquote	55%	54%	49%	53%

De netto schuldquote van Recreatieschap Twente laat zien dat de druk van rentelasten en de aflossingen op de exploitatie laag is. Volgens de signaleringswaarden zit dit percentage in de minst risicovolle klasse (<90%).

Netto schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld
De netto schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld blijft gelijk aan de ongecorrigeerde. Dit omdat bij het Recreatieschap geen sprake is van uitgeleend geld.

Structurele exploitatieruimte
Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte Recreatieschap Twente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten en structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Financiële kengetallen	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%

Bovenstaand figuur laat zien dat de structurele exploitatieruimte nihil is. Hieruit blijkt dat meerjarig de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten, of door onttrekkingen uit reserves.

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen
Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen daarom altijd in samenhang moeten worden bezien. Daarnaast zegt een momentopname van een kengetal ook nog niet zo heel veel maar voor de beoordeling is het vooral van belang om de trendmatige ontwikkeling te volgen. In verband met de start in 2022 is dit nog niet goed mogelijk. De solvabiliteit zit net iets onder de veilige marges. Dit betekent dat de weerbaarheid van de organisatie om eigenhandig negatieve ontwikkelingen op te pakken net niet

afdoende is. De netto schuldquote zit in de minst risicovolle categorie en geeft aan dat de organisatie in staat zou moeten zijn om de schulden te kunnen betalen. De structurele exploitatieruimte laat zien dat de baten en lasten structureel in evenwicht zijn. Maar mocht dit evenwicht (tijdelijk) verstoord raken dan blijkt uit het lage weerstandsratio dat de organisatie dit maar beperkt zelf kan opvangen.

5.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Recreatieschap Twente exploiteert de recreatieparken Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld. Daarnaast onderhoudt het recreatieschap de recreatieve Twentse fietspaden en de diverse routenetwerken voor fietsen, wandelen, mountainbiken, paardrijden en auto's. Deze voorzieningen zijn gericht op zowel de inwoner van Twente als op de toerist. Met name het netwerk van de fietspaden en de kwalitatief hoog aangeschreven routesystemen in Twente vormen voor de toerist een belangrijk criterium om Twente te kiezen voor een (korte) vakantiebestemming.

Als eigenaar en beheerder van de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken, heeft Recreatieschap Twente een algemene zorgplicht om haar kapitaalgoederen adequaat te beheren en te onderhouden. In dit beheerplan wordt invulling gegeven aan de wijze van beheer en onderhoud van alle kapitaalgoederen van de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken. Daarmee sluit Recreatieschap Twente aan bij de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV). Op basis van de huidige financiële situatie en de daarbij behorende beheerstrategieën c.q. kwaliteitsniveaus is een richtlijn voor de jaren 2023-2027 bepaald. Het BBV schrijft een beheertermijn voor van maximaal vijf jaar.

Recreatieparken

Recreatieschap Twente beheert de recreatieparken Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede) en Het Lageveld (Wierden) en bezit een aantal bijbehorende bedrijfsgebouwen. Het gaat hierbij om beheercentra met bijbehorende schuren en loodsen. Tevens bezitten de parken allemaal meerdere toiletgebouwen. Daarnaast zijn op de parken nog een aantal panden in eigendom. Deze panden zijn veelal verhuurd. Tevens heeft het recreatieschap een aantal dienstwoningen in eigendom, die worden verhuurd aan de beheerders van de parken. De boekwaarde van het in deze kapitaalgoederen geïnvesteerd vermogen staat aangegeven en gespecificeerd op de balans. Eventuele verschillen in de boekwaarde en de waarde in het economisch verkeer (zo die al bekend is) worden aangemerkt als stille reserve.

Beheerplan voor groot onderhoud

Groot en klein onderhoud houdt het object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de vooraf bepaalde gebruiksduur (afschrijvingstermijn) van het object. Volgens het BBV mogen kosten van onderhoud daarom niet worden geactiveerd; lasten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering in de exploitatie te worden opgenomen en lasten van groot onderhoud worden in een voorziening gebracht. Indien een kapitaalgoed is afgeschreven, is er geen sprake van groot onderhoud maar van vervangingsinvestering (Commissie BBV, 2017). In dit beheerplan wordt daarom alleen het groot onderhoud van kapitaalgoederen beschreven.

Het nieuwe beheerplan treedt in werking vanaf het begrotingsjaar 2023 voor de duur van vijf jaar. In aansluiting op de bepalingen zoals genoemd in het BBV art. 12 lid 1, worden de kapitaalgoederen in navolgende categorieën uiteengezet in separate beheerplannen:

1. Groot onderhoud Groen;
2. Groot onderhoud Verhardingen;
3. Groot onderhoud Water;
4. Groot onderhoud Terreinvoorzieningen;
5. Groot onderhoud Gebouwen;
6. Groot onderhoud Rioleringen;
7. Groot onderhoud Werktuigen en wettelijke maatregelen.

Het onderhoud van kapitaalgoederen van de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken, worden vanuit bovengenoemde categorieën in zeven voorzieningen ondergebracht. Vanwege het kleinschalige karakter van de kapitaalgoederen, worden deze zeven categorieën in separate paragrafen specifiek belicht. In onderstaande figuur wordt de relatie (symbolisch) tussen de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken en de verschillende voorzieningen weergegeven, waarin te zien is dat de voorzieningen onlosmakelijk met de recreatieparken, de fietspaden en Routenetwerken verbonden zijn.

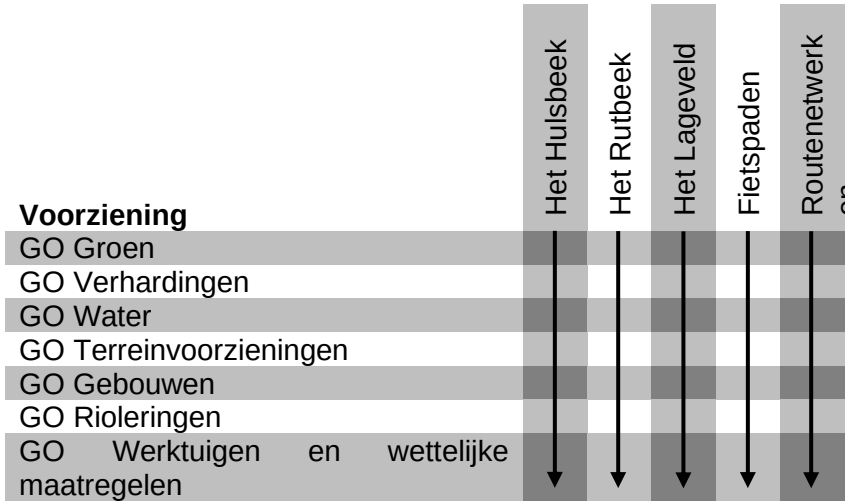

Uit het beheerplan voorvloeiende financiële consequenties

Voorziening Groot Onderhoud (VGO)	Groen	Verharding	Water	Terr. Voorz.	Gebouwen	Rioleringen	Werkt. En Wett. Maatreg.	Uitg. per jaar
2023	-15.944	24.154	22.306	8.840	12.071	7.988	33.490	**92.905**
2024	9.300	15.385	9.193	3.133	1.022	0	35.880	**73.913**
2025	11.815	36.232	26.109	24.543	14.486	0	34.698	**147.883**
2026	0	7.150	0	21.467	23.472	0	30.085	**82.174**
2027	3.726	16.956	21.395	19.395	18.400	9.742	50.910	**140.524**
Totaal	**8.897**	**99.877**	**79.003**	**77.378**	**69.451**	**17.730**	**185.063**	**537.399**
Jaarlijkse dotatie VGO	1.779	19.975	15.801	15.476	13.890	3.546	37.013	107.480

Om het groot onderhoud voor de komende 5 jaren te bekostigen wordt jaarlijks een gelijkblijvend bedrag gestort in de hiervoor bestemde voorzieningen, de kosten worden hier rechtstreeks op in mindering gebracht. Ook in de begroting 2025 worden de gelijkblijvende bedragen toegevoegd aan de voorzieningen voor de bekostiging van het groot onderhoud.

5.3 Bedrijfsvoering

Dienstverlening via SamenTwente
De werkzaamheden op het gebied van bedrijfsvoering (PIOFJACH) zullen middels een dienstverleningsovereenkomst worden uitgevoerd door Samen Twente. Waarbij het uitgangspunt is dat de huidige dienstverlening minimaal in stand blijft. Door de ondersteunende diensten niet te ontvlechten uit Samen Twente ontstaan er op dit vlak geen frictiekosten voor de Twentse gemeenten. Bovendien wordt de continuïteit van dienstverlening geborgd, evenals de kwaliteit en wordt de eventuele kwetsbaarheid door de omvang van Recreatieschap Twente voorkomen. Dit levert voordelen op voor deze nieuwe organisatie, SamenTwente maar ook voor de Twentse gemeenten.

Beleidsnotities
Recreatieschap Twente kent inmiddels een aantal eigen beleidsnota's, daar waar nog nodig zijn de reeds vastgestelde nota's van voormalig Regio Twente van toepassing;

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Controleverordening Recreatieschap Twente	Bestuur	4-apr-24
Financiële verordening Recreatieschap Twente	Bestuur	14-dec-23
Risicomanagement en weerstandsvermogen	Algemeen bestuur	7-mrt-18
Fraude beheerssystematiek en –analyse	Algemeen bestuur	7-mrt-18
Nota afschrijving en rente	Algemeen bestuur	7-mrt-18
Treasurystatuut	Algemeen bestuur	11-nov-15
Interne controleplan	Algemeen Bestuur	14-dec-2022
Gemeenschappelijke regeling	Raden, colleges van B&W en Bestuur	1-jan-2022 (datum van intreding)
Programmabegroting	Bestuur	Jaarlijks voor 15 april

Formatie

Formatie	Fte 2022	Fte 2023	Fte 2024	Fte 2025	Fte 2026
Recreatieschap Twente	15,4	17,0	16,6	16,0	16,0
Totaal	**15,4**	**17,0**	**16,6**	**16,0**	**16,0**

5.4 Financiering

Beleid
De uitvoering van programma's wordt mede ondersteund door de financieringsfunctie. Deze functie voorziet in de financieringsbehoefte bij de uitvoering van beleidstaken, door het zo nodig aantrekken van externe financieringsmiddelen, dan wel het beheren en uitzetten van gelden die daarvoor niet direct nodig zijn. Het beleid omtrent de treasury functie wat voor het Recreatieschap gehanteerd wordt is vastgelegd in het door het algemeen bestuur van voormalig Regio Twente vastgestelde treasurystatuut. Gaandeweg zal voor het Recreatieschap een eigen treasury statuut opgesteld worden, maar tot die tijd worden de kaders op dit vlak gehanteerd zoals deze onder de voormalige Regio Twente golden en nu nog steeds gelden.

Uitgangpunten en ontwikkelingen
Het Recreatieschap heeft geen overtollige liquide middelen, totaalfinanciering is niet meer van toepassing. De organisatie zal voor investeringen dus zelf voortaan eventueel leningen moeten aantrekken. Het uitgangspunt hierbij is dat in principe de reguliere exploitatie uitgaven gedekt horen te worden uit de lopende banksaldi. Voor lopende terugkerende uitgaven zoals lonen en onderhoudskosten wordt dus niet geleend. Leningen zullen aangetrokken worden voor de financiering van de investeringen (die geactiveerd worden). Hieruit vloeit dan ook voort dat de omvang van de leningenportefeuille in basis niet groter zal zijn dan de totale omvang van de materiele vaste activa op balans (de gouden regel).

Treasury bij het Recreatieschap
Uit de bovenstaande toelichting kan afgeleid worden dat het onderdeel treasury belangrijk is voor het Recreatieschap, belangrijker dan het hiervoor was onder de vlag van Regio Twente. Dit komt omdat het Recreatieschap een kapitaal intensieve uitvoeringsorganisatie is gefocust op 1 taak, Twentse Recreatieve Voorzieningen en toeristische promotie. Er zijn dus geen tijdelijk overtollige middelen vanuit andere taken waardoor er voor de benodigde investeringen goed gekeken zal moeten worden naar de verwachte financieringsbehoefte. Dit zou moeten blijken uit de nog op te stellen liquiditeitsplanning van de investeringen. Er zal bij het aantrekken van langlopende leningen gezorgd moeten worden voor een spreiding van het renterisico en de leningenportefeuille zou een evenwichtig aflossingspatroon moeten kennen. Als overheidsinstelling heeft het Recreatieschap een goede toegang tot de kapitaalmarkt. We zullen aansluiting zoeken bij de sectorbanken BNG en NWB.

Omslagrente
In deze begroting is rekening gehouden met rentelasten van de aangetrokken langlopende lening.

Wettelijk kader
De uitvoering van het financieringsbeleid vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Om vooral de financieringsrisico's te beperken is in de Wet FIDO een tweetal instrumenten opgenomen, te weten de **rente risiconorm** en de **kasgeldlimiet**. Door de bepalingen van de Wet FIDO worden gemeenschappelijke regelingen verplicht alle geldelijke overschotten bij het Ministerie van Financiën te beleggen; **schatkistbankieren.**

Renterisiconorm
De rente risiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende lening portefeuille. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar zal worden aangepast. Herfinanciering is het aangaan van een nieuwe lening om de oude af te lossen. De rente risiconorm beperkt dus de aflossingen op de bestaande leningenportefeuille. In onderstaand tabel is de renterisiconorm uiteengezet. Het Recreatieschap heeft een langlopende lening aangetrokken waarop ieder jaar afgelost wordt. Onderstaande renterisiconorm geeft aan dat per 1/1 van ieder jaar de organisatie maximaal € 907.000 mag oversluiten.

Nr	Omschrijving *x € 1.000*	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
1	Begrotingstotaal (excl. mutaties reserves)	5.408	5.622	5.797	5.964
2	Renterisiconorm (20% van 1)	1.082	1.124	1.159	1.193
3	renteherziening	0	0	0	0
4	Aflossing	175	175	175	175
5	Rente risico (3+4)	175	175	175	175
	Ruimte onder renterisiconorm (2-5)	907	949	984	1.018

Tabel 7 Renterisiconorm

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is in de wet FIDO opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. De kasgeldlimiet bepaalt dat gemeenschappelijke regelingen hun financieringsbehoefte voor slechts een beperkt bedrag met kortlopend vreemd vermogen mogen financieren. De norm is in de wet gesteld op 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten (excl. de stortingen in de reserves). Het percentage wordt berekend als een kwartaalgemiddelde. De organisatie mag dus niet onbeperkt haar kortlopende schulden aanhouden maar wordt gedwongen een goede verdeling te maken tussen korte en lange schulden. Hiermee worden de nadelige effecten die ontstaan als de variabele rente snel stijgt, voorkomen. Dit is een kenmerkend risico van de geldmarkt.

Nr	Omschrijving *x € 1.000*	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
1	Begrotingstotaal (excl. mutaties reserves)	5.408	5.622	5.797	5.964
2	Vastgesteld percentage	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
	Kasgeldlimiet (1x2)	443	461	475	489

Schatkistbankieren
Uit oogpunt van doelmatigheid is in de Wet FIDO een drempelbedrag opgenomen. Hiermee kan een bepaald bedrag buiten de schatkist worden gehouden. Vanaf 1 juli 2021 is het drempelbedrag gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het totaal lager is dan € 500 miljoen met een minimale drempel van € 1 miljoen. Voor het Recreatieschap komt 2% van de begroting uit op een drempelbedrag van € 108.000 en daarmee ruim lager dan de minimale drempel van € 1 miljoen die dus gehanteerd wordt. Maar omdat er sprake is van rente over positieve banksaldi is het aan te bevelen om überhaupt de middelen aan te houden in de schatkist aangezien daar een positieve rente geldt.

5.5 Openbaarheidsparagraaf

De openbaarheidsparagraaf is een nieuwe verplichte paragraaf die voortkomt uit artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo). De wet is bedoeld om bestuursorganen transparanter te maken en zo het belang van openbaarheid van publieke informatie beter te dienen. Om tot deze transparantie te komen dient informatie beter vindbaar en uitwisselbaar te worden.
In onderstaande paragrafen wordt op drie thema’s (actieve openbaarmaking, passieve openbaarmaking en de verbetering van de informatiehuishouding) toegelicht welke beleidsvoornemens er zijn voor 2025 om de transparantie te bevorderen.

Actieve openbaarmaking
Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die ondernomen zijn om informatie uit eigen beweging openbaar te maken voor de samenleving. In 2025 bestaan hiervoor de volgende beleidsvoornemens:
- Inventarisatie van documenten: inventariseren welke stukken gepubliceerd moeten worden.
- Werkproces inregelen: om te zorgen dat publicaties actueel blijven, moet dit als permanent proces in de organisatie geborgd worden. Er moet dus een
  proces worden ingeregeld om de openbaren stukken bij te houden en mogelijk te automatiseren.

Passieve openbaarmaking
Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een Woo-verzoek.
- Afhandeling Woo-verzoeken: mogelijk zoek & vind-tool inregelen op het zaaksysteem.
- Mogelijk nieuwe aanbesteding anonimiseringssoftware vereist.

Herinrichting digitale informatiehuishouding (duurzaam toegankelijk)
Het herinrichten van de informatiehuishouding heeft tot doel ook de digitale documenten duurzaam toegankelijk te maken om – ook op termijn – aan de openbaarheidseisen te kunnen voldoen.
- De kantoorautomatisering van Recreatieschap Twente is al ondergebracht in de cloud van Microsoft welke wordt beheerd door SamenTwente. In 2023
  is binnen SamenTwente onderzocht hoe de functionaliteiten in Microsoft 365 optimaal kan inzetten. In 2024 is het voornemen dit verder uit te rollen en
  nieuwe opties steeds te vergelijken met het aanbod van andere leveranciers.
- De laatste punten uit de Woo-nulmeting realiseren.
- Implementeren van beleidsstukken opgesteld in vervolg op de Woo-nulmeting.

Recreatieschap Twente maakt via een overeenkomst gebruik van de diensten van SamenTwente

6. Financiële begroting

6.1 Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten									
Bedragen X € 1.000	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2024			Begroting 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma`s									
Recreatieve voorzieningen (taakveld 5.7)	1.381	2.978	-1.597	1.278	3.636	-2.358	1.282	3.772	-2.490
Subsidiering Marketing Oost (taakveld 3.1)	57	709	-652	0	734	-734	0	748	-748
Subtotaal programma's	**1.438**	**3.688**	**-2.249**	**1.278**	**4.370**	**-3.092**	**1.282**	**4.520**	**-3.238**
Overhead (taakveld 0.4)	30	827	-797	0	842	-842	0	888	-888
Totaal programma's incl. overhead	**1.468**	**4.514**	**-3.046**	**1.278**	**5.212**	**-3.935**	**1.282**	**5.408**	**-4.126**
Treasury (taakveld 0.5)	99	99	0	0	0	0	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	**2.983**	**0**	**2.983**	**3.935**	**0**	**3.935**	**4.126**	**0**	**4.126**
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**3.082**	**99**	**2.983**	**3.935**	**0**	**3.935**	**4.126**	**0**	**4.126**
Begroot totaal saldo van baten en lasten	**4.551**	**4.614**	**-63**	**5.212**	**5.212**	**0**	**5.408**	**5.408**	**0**
Toevoeging/onttrekking aan reserves									
Recreatieve voorzieningen	131	75	55	0	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	**131**	**75**	**55**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd/Begroot resultaat	**4.681**	**4.689**	**-8**	**5.212**	**5.212**	**0**	**5.408**	**5.408**	**0**

Tabel 8 Overzicht van baten en lasten

Meerjarenbegroting (2024-2027)

			2025			2026			2027			2028		
Programma (bedragen in €1.000)		Taakveld	Baten	Lasten	Gem. bijdrage	Baten	Lasten	Gem. bijdrage	Baten	Lasten	Gem. bijdrage	Baten	Lasten	Gem. bijdrage
Recreatieschap Twente	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.282	3.772	2.490	1.317	3.916	2.599	1.340	4.032	2.693	1.362	4.144	2.782
	3.1	Economische ontwikkeling	-	748	748	-	763	763	-	779	779	-	794	794
	0.5	Treasury	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	0.4	Overhead	-	888	888	-	943	943	-	986	986	-	1.026	1.026
Totaal			**1.282**	**5.408**	**4.126**	**1.317**	**5.622**	**4.305**	**1.340**	**5.797**	**4.457**	**1.362**	**5.964**	**4.602**
Totaal saldo van baten en lasten			**1.282**	**5.408**	**4.126**	**1.317**	**5.622**	**4.305**	**1.340**	**5.797**	**4.457**	**1.362**	**5.964**	**4.602**
			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen (gemeentelijke bijdrage)			**4.126**	**-**	**4.126**	**4.305**	**-**	**4.305**	**4.457**	**-**	**4.457**	**4.602**	**-**	**4.602**
Totaal saldo van baten en lasten			**5.408**	**5.408**	**-**	**5.622**	**5.622**	**-**	**5.797**	**5.797**	**-**	**5.964**	**5.964**	**-**
Mutaties Reserves														
	0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves			**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat			**5.408**	**5.408**	**-**	**5.622**	**5.622**	**-**	**5.797**	**5.797**	**-**	**5.964**	**5.964**	**-**

Tabel 9 Meerjarenbegroting

6.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

In deze begroting hanteren wij door de gemeenten vastgestelde uitgangspunten voor verbonden partijen.

Loon- en prijscompensatie 2025

Looncompensatie

Voor de looncompensatie wordt conform de uitgangspunten van de Twentse gemeenten de actuele werkelijke salarisstaat inclusief sociale lasten als basis gehanteerd. Ook de geldende cao maakt hier onderdeel van uit. De cao 2023 en cao 2024/2025 is doorgevoerd. Conform uitgangspunten van de gemeenten beginnen we voor de loonindexering voor het nieuwe begrotingsjaar door uit te gaan van de meest recente werkelijke loonsommen. Dit is het loonsommentabel per 31-12-2023. Dit resulteert in een stijging van de gemeentelijke bijdrage van iets meer dan € 97.000.

Er is een cao onderhandelingsresultaat bereikt voor de cao 2024, doorlopend t/m maart 2025. Per 1-1-2024 gaan de lonen met 4,75% omhoog en per 1-10-2024 nog eens met 1,25%. Daarnaast gaat 0,8% van IKB naar eindejaarsuitkering, waarmee dit deel pensioengevend wordt. Het is bekend dat de pensioenpremies gaan dalen. We gaan er vooralsnog vanuit, dat de verlaging minimaal de genoemde verhoging compenseert.

Voor 2025 loopt de loonsverhoging van oktober 2024 door t/m maart 2025. Er volgen wel weer onderhandelingen met onbekende effecten vanaf april 2025. Daarom gaat we alsnog uit van de cMEV2024-cijfers van augustus 2023, **5,3%.**

Dit resulteert in een stijging van de gemeentelijke bijdrage van bijna € 100.000.

Prijscompensatie

Voor de prijsontwikkeling nemen we de prijsontwikkeling zoals het CBP deze per september 2023 bij de macro-economische verkenning publiceert als uitgangspunt. Het CBS stelt deze werkelijke inflatoire effecten achteraf nog bij. Deze bijstelling hebben we nog niet in onze prijsontwikkeling verwerkt als we uitgaan van het prijspeil van de vorige begroting. Daarom worden de correcties over deze 3 jaren alsnog meegenomen voor de bepaling van de totale prijsontwikkeling voor het begrotingsjaar 2023. Dit leidt tot een prijsstijging t.o.v. de begroting 2023 van 1,9%.

Dit resulteert in een stijging van de gemeentelijke bijdrage van bijna € 50.000.

Jaar	% al verwerkt	% MEV-2024	2025 wordt
2022	7,80%	7,70%	-0,10%
2023	5,90%	4,80%	-1,10%
2024	2,40%	3,50%	1,10%
2025		2%	2,00%
Inflatiecorrectie 2025			**1,90%**

Uitgangspunten meerjarenraming

Bij de opstelling van de meerjarenraming zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Vorig begrotingsjaar werd de loonontwikkeling meerjarig geraamd door het CPB in verzamelde bijlagen van de MEV. Dit jaar heeft het CPB dat helaas niet weer gedaan. Daarom wordt voor de meerjarenraming 2025 t/m 2027 de looncompensatie van 2024 (4,2%) op extrapolatiebasis doorgetrokken.
2. De prijscompensatie wordt voor de jaren 2025 t/m 2027 geraamd op 2,4% (extrapolatie van 2024).

3. Het aantal inwoners is voor de jaren 2025 t/m 2027 gefixeerd op het aantal inwoners opgenomen in de voorliggende begroting.

Vervangingsinvesteringen
De investeringsruimte blijft op peil door de kapitaaluitgaven die in de begroting zijn afgeschreven, op te voeren als vervangingsinvesteringen.

Weerstandsvermogen/reserves en voorzieningen
Er wordt weerstandsvermogen aangehouden zodat de organisatie zelf in staat is om risico's op te vangen. Een kwalitatieve risicoanalyse is de basis voor deze buffers. Onze gemeenschappelijke regeling beschikt over een nota reserves en voorzieningen zoals eerder vastgesteld door het algemeen bestuur van voormalig Regio Twente welke de basis vormt voor ons weerstandsvermogen maar ook regels bevat hoe wij omgaan met reserveringen en voorzieningen.

Onvoorziene uitgaven
Voor onvoorziene uitgaven wordt een bedrag van € 0 gehanteerd.

Bijdrage per gemeente
De gemeentelijke bijdrage 2025 wordt verdeeld over de gemeenten op basis van de inwoneraantallen (in % van totaal) per 1 januari 2024 (eigen opgave gemeenten).

6.2.1 Overzicht van baten en lasten per taakveld

Code	Taakveld	Totaal Lasten	Totaal Baten	Gem. Bijdrage
0.4	Overhead	842.442	0	842.442
0.5	Treasury	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	734.442	0	734.442
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.597.038	1.239.246	2.357.792
Eindtotaal		**5.173.922**	**1.239.246**	**3.934.676**

6.2.2 Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten
Voor de periode 2025 tot en met 2028 worden geen incidentele baten en lasten verwacht.

6.3 Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting

Deze paragraaf bevat een prognose van de balans en het EMU-saldo. Daarnaast zal aandacht besteed worden aan de jaarlijkse terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, de investeringen en het verloop van de reserves.

6.3.1 Geprognosticeerde balans

De prognose van de balans bevat tenminste het begrotingsjaar, het voorliggende jaar en de 3 jaren volgend op het begrotingsjaar:

Bedragen x € 1.000	Eind 2024	Eind 2025	Eind 2026	Eind 2027	Eind 2028
Materiele vaste activa	4.286	4.101	4.173	3.943	4.238
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Vlottende activa	511	632	572	572	592
Totaal activa	**4.797**	**4.733**	**4.744**	**4.515**	**4.830**
Eigen vermogen	798	798	798	798	798
Voorzieningen	372	331	357	324	291
Vaste schulden	3.150	2.975	2.800	2.625	2.450
Vlottende passiva	478	629	790	768	1.291
Totaal passiva	**4.798**	**4.733**	**4.745**	**4.515**	**4.830**

Toelichting

Materiele vaste activa
Deze balanspost is geprognosticeerd door de jaarrekening 2023 als uitgangspunt te nemen. Hier zijn de toekomstige vervangingsinvesteringen aan toegevoegd. En de begrote afschrijvingen vanuit de activa administratie zijn hierop in mindering gebracht.

Vlottende activa
Deze balanspost is geprognosticeerd door voor het jaar 2023 de vlottende activa op basis van de jaarrekening 2023 uit te gaan. Onder de vlottende activa hoort ook de post liquide middelen. Deze bevat het positieve effect van alle overige activa en passiva posten.

Eigen vermogen
De balanspost reserves is op basis van de omvang van de reserves per 2023.

Voorzieningen
Deze post is begroot op basis van de begrote dotaties en verwachte bestedingen conform het grootonderhoudsplan. De effecten van het onderhoudsplan zijn hierin meegenomen.

Vaste schulden
De prognose voor de vaste schulden is gebaseerd op de afloop van de geldlening uit de leningenadministratie.

Vlottende schulden
De vlottende schulden zijn gebaseerd op de schulden jaarrekening 2023.

6.3.2 Berekening EMU-saldo

In het Verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort van een bij de euro aangesloten land maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Het EMU-tekort wordt bepaald door een gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen. Vanuit het BBV is het verplicht om in de begroting een raming van het eigen EMU-saldo op te nemen. De begroting van het Recreatieschap is opgesteld conform een stel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het EU-systeem van nationale en regionale rekeningen in de EU.

	Omschrijving (x € 1.000)	**Raming 2025**	**Raming 2026**	**Raming 2027**	**Raming 2028**
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	0	0	0	0
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	365	282	268	246
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	107	107	107	107
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	180	353	39	540
Berekend EMU-saldo		**292**	**36**	**337**	**-187**

Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de jaarlijkse kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een bepaald jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting zou het daardoor dus toch kunnen dat er een negatief saldo is. In het jaar 2028 is het EMU-saldo negatief door het hoge investeringsniveau in dat jaar.

6.3.3 Verloopoverzicht voorzieningen

Verloopoverzicht voorzieningen	Eindstand 2024	Toevoeging 2025	Onttrekking 2025	Eindstand 2025	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Eindstand 2026	Toevoeging 2027	Onttrekking 2027	Eindstand 2027	Toevoeging 2028	Onttrekking 2028	Eindstand 2028
Grootonderhoud Recreatieve Voorziening	372	107	148	331	107	82	357	107	141	324	107	141	291
Totaal	**372**	**107**	**148**	**331**	**107**	**82**	**357**	**107**	**141**	**324**	**107**	**141**	**291**

Tabel 10 Verloopoverzicht voorzieningen

6.3.4 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

In onderstaand overzicht zijn de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen opgenomen, die jaarlijks een vergelijkbaar volume hebben. De dekking van deze verplichtingen is in de meerjarenraming voorzien.

Bedragen in €	2025
Individueel keuzebudget	218.117

Tabel 11 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

6.3.5 Investeringen

Hieronder treft een overzicht van de verwachte herinvesteringen:

Herinvesteringen	2025	2026	2027	2028
Bedrag	180	353	39	540

Tabel 12 Herinvesteringen

Bijlagen

Gemeentelijke bijdrage 2025 per taakveld

Gemeente	Aantal inw. 1-1-2024	0.4 Overh.	0.5 Geldlening / uitzettingen > 1 jr.	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.1 Economische ontwikkeling	Totaal Gemeentelijke bijdrage
Almelo	74.164	0	0	390.940	86.621	477.560
Borne	24.638	0	0	129.874	28.776	158.650
Dinkelland	26.739	0	0	140.949	31.230	172.179
Enschede	161.852	0	0	853.168	189.037	1.042.205
Haaksbergen	24.349	0	0	128.351	28.439	156.789
Hellendoorn	36.258	0	0	191.126	42.348	233.474
Hengelo	83.073	0	0	437.902	97.026	534.927
Hof van Twente	35.439	0	0	186.809	41.391	228.200
Losser	23.380	0	0	123.243	27.307	150.550
Oldenzaal	31.795	0	0	167.601	37.135	204.736
Rijssen / Holten	38.681	0	0	203.899	45.178	249.076
Tubbergen	21.397	0	0	112.790	24.991	137.781
Twenterand	34.073	0	0	179.609	39.796	219.404
Wierden	24.935	0	0	131.440	29.123	160.563
Totaal	**640.773**	**0**	**0**	**3.377.698**	**748.397**	**4.126.094**

Toelichting
Volgens het BBV is het voor verbonden partijen niet toegestaan om de gemeentelijke bijdrage voor overhead op te halen via taakveld overhead (voor zover het geen overhead activiteiten betreft). Dit is uiteengezet in de notitie verbonden partijen van de commissie BBV. Hierdoor verantwoorden wij de bijdragen voor overhead onder de baten bij de directe taakvelden door taakveld overhead extracomptabel te verdelen over het grootste taakveld, openbaar groen en openlucht recreatie.
De rente voor de aangetrokken geldlening wordt niet separaat via taakveld 0.5 opgehaald doch via de omslagrente verantwoord via het taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie.